

De Rock of Cashel

De koning onder de Ierse monumenten

OPW

Oidhreacht Éireann
Heritage Ireland

De Rock of Cashel, die boven de Golden Vale uittorent, herbergt de meest indrukwekkende verzameling middeleeuwse gebouwen van het land.

De Rock of Cashel kwam voor het eerst in de schijnwerpers als machtscentrum aan het einde van de 4e of het begin van de 5e eeuw na Christus, toen de Éóganacht-clan aan de macht kwam als koningen van Munster. Een van hun koningen, Conall Corc, wordt beschouwd als de traditionele stichter van het koningschap van Cashel.

Volgens de overlevering doopte Sint-Patrick de kleinzonen van Conall Corc in Cashel. Tijdens de doop doorboorde de puntige bisschopsstaf van de heilige de voet van koning Óengus mac Nad Froích. Óengus, die dacht dat het een essentieel onderdeel van de ceremonie was, onderging het in stilte. Een opvallend kenmerk van het koningschap van Cashel was dat veel van de koningen tevens geestelijken waren.

Tegen het einde van de 10e eeuw verdreef de Dál Cais-clan, met als centrum Killaloe in het graafschap Clare, de Éóganacht van de troon van Cashel. Brian Boru van de Dál Cais volgde in 978 zijn broer op als koning van Cashel. Hij werd de eerste koning van Munster die het hoogkoningchap van Ierland verwierf, en sneuvelde in 1014 tijdens de Slag bij Clontarf.

In 1101 schonk Muircheartach Ua Briain, de achterkleinzoon van Brian Boru, de Rock of Cashel aan de geestelijkheid. Met deze meesterlijke zet versterkte hij zijn reputatie als kerkhervormer en ontnam hij zijn oude vijanden, de Éóganacht, hun eeuwenoude koninklijke zetel. De Rock of Cashel werd nu het centrum van het bisdom Cashel en werd in de daaropvolgende eeuwen uitgebreid.

Cashel zou kort na 1101 en zeker uiterlijk in 1111 een grote kerk of kathedraal hebben gehad. Er is geen spoor meer te vinden van dit vroegere bouwwerk. Dit stond waarschijnlijk op de plek van het oostelijke uiteinde van het koor van de 13e-eeuwse kathedraal.

Tussen 1127 en 1134 bouwde Cormac Mac Cárthaigh, koning van Desmond, de prachtige Cormac's Chapel.

Er zijn geen documenten bewaard gebleven over de bouw van de 13e-eeuwse St. Patrick's Cathedral en de datering van dit gebouw is uitsluitend gebaseerd op architectonische aanwijzingen.

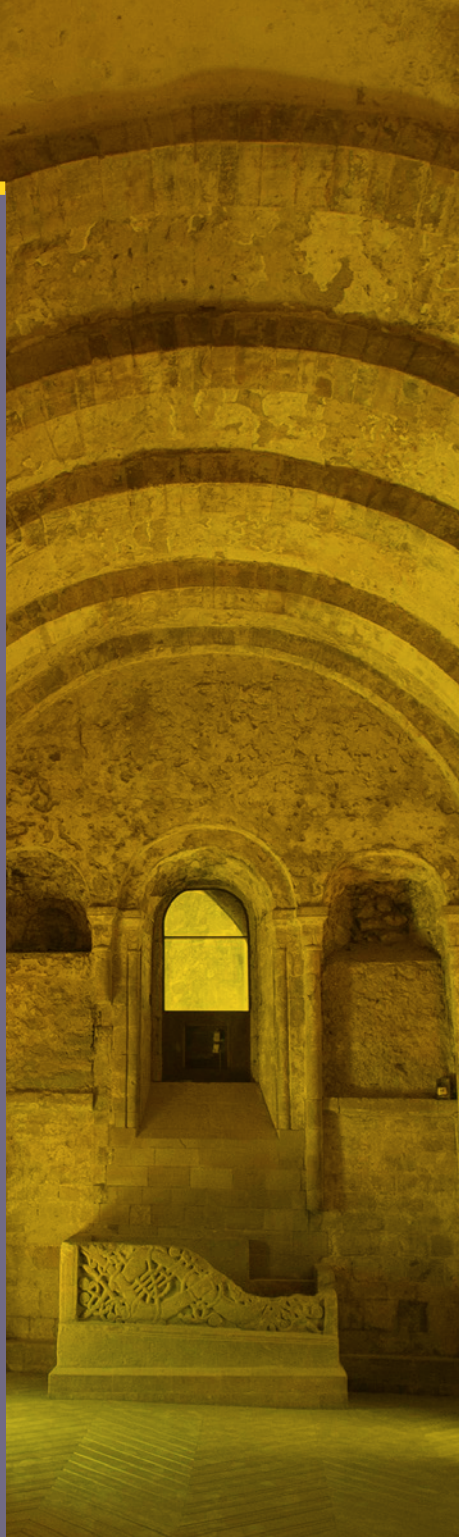
Aartsbisschop Richard O'Hedian (1406-1440) schonk de Vicars Choral landerijen en liet op de Rock een gebouw voor hun verblijf oprichten.

De Rock werd nog tot 1749 door de Protestantse Kerk van Ierland gebruikt, waarna de plek werd verlaten.

De oude kathedraal op de Rock bleef nog enige tijd gedeeltelijk overdekt, maar raakte geleidelijk in verval. In 1848 was het dak ingestort, evenals een deel van de woontoren.

De Protestantse Kerk van Ierland werd in 1869 ontbonden en de Rock of Cashel kwam onder beheer van de staat. De Dienst Openbare Werken kreeg de taak om nationale monumenten te onderhouden, en de Rock of Cashel was het eerste monument waar tussen 1874 en 1876 werkzaamheden werden uitgevoerd.

In 1975 werd het dak van de Hall of the Vicars Choral gerestaureerd. De slaapzaal van de Vicars Choral aan de oostzijde werd in de jaren tachtig opgegraven en gerestaureerd. Onlangs is een langdurige restauratie van Cormac's Chapel afgerond.

De round tower

De round tower is het oudste nog bestaande gebouw op de Rock en dateert mogelijk uit 1101, toen het terrein aan de kerk werd overgedragen.

Round towers waren vrijstaande klokkentorens die tussen het einde van de 10e en het midden van de 12e eeuw werden gebouwd en qua vorm uniek waren voor Ierland.

De round tower van Cashel (28 meter hoog) is een bijzonder mooi voorbeeld en is volledig bewaard gebleven tot aan het kegelvormige stenen dak. De ingang ligt ruim boven het maaiveld, wat kenmerkend is voor round towers. Oorspronkelijk zou het houten verdiepingen hebben gehad die met ladders met elkaar waren verbonden. De tussenverdiepingen worden verlicht door kleine ramen met lateien. De bovenste verdieping, waar de klokken stonden, heeft vier driehoekige ramen die gelijkmatig zijn verdeeld.

Algemeen werd aangenomen dat round towers werden gebouwd ter verdediging tijdens de periode van de Vikinginvallen in Ierland. Het zijn echter slechte verdedigingswerken, omdat ze slechts één ingang hebben en gemakkelijk in brand kunnen worden gestoken.

In 1965 werd de tower door de bliksem getroffen, waardoor er een groot gat ontstond dat vervolgens door de Dienst Openbare Werken werd hersteld.

St. Patrick's Cross

Tussen de Hall of the Vicars Choral en de kathedraal staat een replica van het 12e-eeuwse St. Patrick Cross. Het origineel bevindt zich in de crypte van de Vicars Choral.

Dit kruis onderscheidt zich van andere Ierse hoogkruisen doordat het geen ring rond de kruiskop heeft. Het kruis is veeleer in Latijnse stijl gesneden en weerspiegelt waarschijnlijk de Europese invloeden uit het begin van de 12e eeuw.

Het kruis had aan weerszijden van de schacht extra steunen, maar slechts één daarvan is bewaard gebleven. Dit wordt ook wel gezien als een kader voor de figuren die aan het kruis zijn afgebeeld. Aan de ene kant staat een afbeelding van de gekruisigde Christus, gekleed in een lang gewaad, en aan de andere kant een geestelijke.

De sokkel was oorspronkelijk rijkelijk versierd, met mogelijk een afbeelding van een minotaurus in een labyrint op de noordzijde.

Cormac's Chapel

Dit is een van de mooiste, meest complete en oudste romaanse kerken van Ierland.

Het gebouw bestaat uit een schip en een koor, met een uitstekende toren aan de oostkant van de noord- en zuidmuur van het schip. Het schip heeft ook deuropeningen in de noord- en zuidmuur. Opvallende kenmerken zijn onder meer de cordonlijsten en de blinde arcades op de binnen- en buitenmuren.

Boven beide meerlaagse boogdeuren is een dier uitgehouwen in het timpaan (een stenen vulling in de binnenste halfronde bovenkant van de boog). Het zuidelijke timpaan stelt mogelijk een os voor, terwijl op het noordelijke timpaan een kleine centaur (half mens, half paard) is uitgehouwen die met pijl en boog en een Normandische helm op een grote leeuw jaagt. De noordelijke ingang, die nu door de muren van de kathedraal wordt omsloten, kwam oorspronkelijk uit op een open ruimte.

Binnen leidt de kleine deuropening in de zuidmuur van het schip naar een wenteltrap in de toren, die toegang biedt tot de bovenliggende kamers. De grotere, rijkelijk versierde deuropening in de noordmuur geeft toegang tot de ruimte op de begane grond van de noordelijke toren. Dit was wellicht een kleine bijkapel of een reliekschrijn

De rijk versierde stenen sarcofaag aan de westkant van het schip vertoont sterke invloeden van de

Scandinavische Urnes-stijl. Het is uit één stuk steen gehouwen en vertoont op het beschadigde voorpaneel verstrengelde beesten en slangen; men neemt aan dat het de sarcofaag is van Tadhg Mac Cárthaigh, de broer van Cormac. Het is een van de slechts 17 bekende sarcofagen in Ierland, en het oudste nog bestaande exemplaar. Het dateert ongeveer uit dezelfde periode als de kapel, maar werd in 1875 overgebracht vanuit de 13e-eeuwse kathedraal.

Een opvallend kenmerk van de kapel is dat het koor niet in het midden van het schip is geplaatst.

De koorboog, bestaande uit vier verdiepingen, heeft fraai bewerkte pilaren en kapitelen. De tweede verdieping aan de buitenkant is voorzien van een opmerkelijke reeks stenen hoofden op de pilaren en de boog. Menselijke gezichten worden afgewisseld met nog vreemdere, groteske figuren. Deze groteske hoofden zijn overal in de kapel te vinden, zowel binnen als buiten, en vormen een mengeling van dierlijke en menselijke trekken. Het is onduidelijk wat ze precies betekenen. De boog heeft nog een aanzienlijk deel van de oorspronkelijke decoratieve beschildering uit de 12e eeuw behouden.

Het plafond van het koor is verdeeld in vier driehoekige vakken. Ze vertonen allemaal sporen van fresco's, die waarschijnlijk het verhaal van de drie koningen uit

het kerstverhaal van Christus uit het Nieuwe Testament uitbeelden. Uitgebreide resten van beschilderingen op de zuidmuur tonen een deel van een scène die de doop van Christus uitbeeldt. In het koor zijn nog meer figuren met een aureool te zien.

Tussen 1986 en 1997 werden de fresco's gerestaureerd. Met scalpels werden lagen van laatmiddeleeuwse, verkalkt kalkverf van de fresco's verwijderd. Vanaf 2009 tot en met 2017 werd er gewerkt aan de restauratie van het gehele gebouw. Er werden UV-ontsmettingsbehandelingen toegepast om schimmelgroei te verwijderen, en er werd een gecontroleerd ventilatiesysteem geïnstalleerd om de luchtvochtigheid in het gebouw te verlagen. Het steile stenen dak werd gerepareerd en gerestaureerd, en er werd moderne dakgoot aangebracht om het regenwater weg te leiden van de gevel van het gebouw. Vanwege deze restauratiewerkzaamheden is de toegang tot het interieur van de kapel beperkt om de luchtvochtigheid laag te houden. Toegang is nu alleen mogelijk via een rondleiding met gids. Dit werk is uitgevoerd door het OPW en The Perry Lithgow Partnership. De kapel wordt nu continu bewaakt door Tobit Curteis Associates.

De kathedraal

De kathedraal is een grote gotische kerk met een kruisvormig grondplan, gebouwd tussen ca. 1230 en ca. 1270. Op het kruispunt van het schip en de zijbeuken rijst een 15e-eeuwse toren op. De kathedraal is op ingenieuze wijze ingepast tussen de round tower, de Cormac's Chapel en een uit de rotsen gehouwen waterput. Zowel binnen als buiten het gebouw is gebruikgemaakt van een uitgebreide en gevarieerde collectie stenen hoofden.

Het koor

Het hoofdaltaar bevond zich aan de oostkant van het koor; alleen het onderste deel van de oostgevel is bewaard gebleven.

De reeks hoge spitsboogramen in de noord- en zuidmuur past bij een gebouw uit de jaren 1230. Tussen de bovenkanten van deze ramen bevinden zich kleine vierpasvensters.

De originele beeldhouwde stenen in het koor zijn allemaal van zandsteen. Dit staat in contrast met de kalksteen die voor het fijne beeldhouwwerk in het overige, latere deel van het gebouw is gebruikt.

In de zuidmuur, beginnend aan de oostkant, bevinden zich de piscina (een nis met een stenen wasbak en afvoer, waar de heilige vaten werden gewassen) en de beschadigde sedilia (waar de celebranten op bepaalde momenten tijdens de mis zaten).

Daarnaast bevindt zich daar ook het wandgraf van de beruchte Miler Magrath, protestants aartsbisschop van Cashel van 1570 tot 1622.

Zijbeuken en kruisbeuk

De kopgevels van beide zijbeuken zijn voorzien van grote drievoudige spitsboogramen, waarvan de hoogte in de 15e eeuw is verlaagd.

Elk zijbeuk bevat twee kleinere zijkapellen. De kapellen in het zuidelijke zijbeuk zijn veel smaller vanwege de reeds bestaande Cormac's Chapel.

Op de oostelijke muur van het zuidelijke zijbeuk zijn aanzienlijke overblijfselen te zien van 15e-eeuwse muurschilderingen die een kruisigingsscène uitbeelden.

De bogen van het kruisgewelf zijn origineel werk uit de 13e eeuw en rijzen op uit gebundelde, gestreepte zuilen met sierlijke kapitelen. Het eenvoudig geribde gewelf in het midden werd grotendeels herbouwd in 1875.

De huidige toren en de borstweringen boven aan de muren dateren uit de verbouwing van de kathedraal in de 15e eeuw.

Het schip

Het schip of de westelijke zijbeuk van de kerk is ongewoon kort in vergelijking met het koor. Het 13e-eeuwse ontwerp voorzag waarschijnlijk in een langer schip met de noord- en zuiddeuren halverwege. De woontoren werd in de 15e eeuw gebouwd en besloeg het gehele westelijke deel van het oorspronkelijke schip; hiervoor moesten de muren volledig opnieuw worden opgetrokken.

De veranda met zijn kruisgewelf vormt de hoofdingang van het gebouw. Een bijpassende veranda aan de noordzijde bestaat niet meer.

De Hall of the Vicars Choral

Dit lange gebouw met twee verdiepingen staat ten zuiden van de kathedraal. Het werd in het begin van de 15e eeuw gebouwd – eerst de zaal en iets later de slaapzaal aan de oostkant – door aartsbisschop O'Hedian om de Vicars Choral te huisvesten. Deze groep mannen, bestaande uit zowel leken als geestelijken, werd aangesteld om te helpen bij het zingen tijdens de diensten in de kathedraal.

Op de bovenverdieping bevond zich de hoofdwoonkamer van de koorkapelaan, met een grote open haard in de zuidmuur. Deze kamer is gerestaureerd en voorzien van een houten galerij aan de westkant. Dit unieke gebouw is de enige bewaard gebleven residentie voor koorzangers in Ierland.

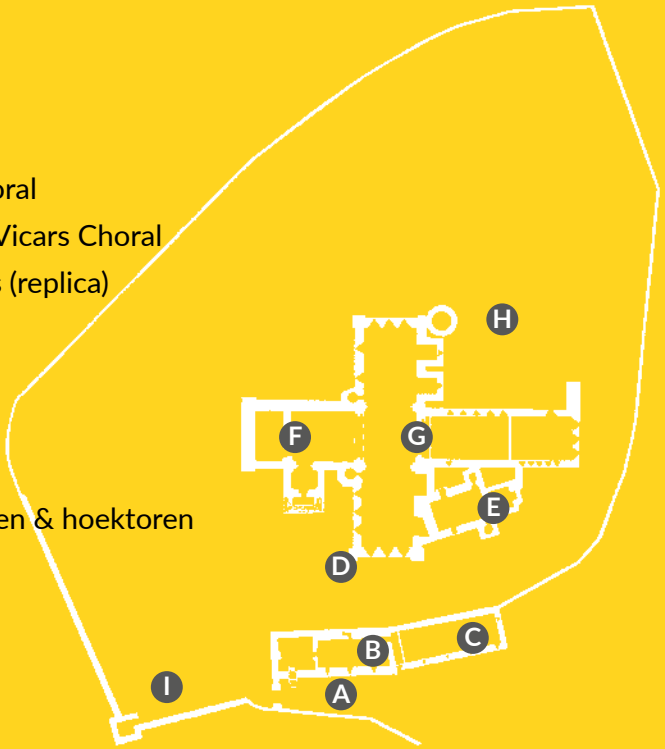
Hoog op de buitenste oostelijke muur staat een op haar zij liggende, uitdagende Sheela-na-gig-figuur.

Woontoren

Ongeveer tegelijkertijd met de bouw van de Hall of the Vicars Choral liet aartsbisschop O'Hedian aan de westkant van de St. Patrick's Cathedral een woontoren bouwen. Het gebouw telt vijf verdiepingen, heeft een bewaard gebleven tongewelf en staat via een reeks ondergrondse gangen in verbinding met de kathedraal. Het stortte in tijdens een storm in 1848.

Plattegrond

- A** Ingang
- B** Hall of Vicars Choral
- C** Slaapzaal van de Vicars Choral
- D** St. Patrick's Cross (replica)
- E** Cormac's Chapel
- F** Woontoren
- G** De kathedraal
- H** Round tower
- I** Omringende muren & hoektoren

De Rock of Cashel vandaag de dag

Vandaag de dag trekt de Rock of Cashel jaarlijks honderdduizenden bezoekers uit de hele wereld en vormt het nog steeds het decor voor historische evenementen. Op 20 mei 2011 brachten wijlen Hare Majesteit Koningin Elizabeth II en wijlen de hertog van Edinburgh een bezoek aan de Rock of Cashel, op de laatste dag van hun historische staatsbezoek aan Ierland. Bijna elf jaar later, op 25 maart 2022, traden de Prins van Wales en de Hertogin van Cornwall in hun voetsporen en brachten ze een bezoek aan de Rock of Cashel. Beide bezoeken onderstrepen de rol die de Rock of Cashel ook vandaag de dag nog speelt in de Ierse samenleving.

Rond Cashel

De Rock of Cashel maakte ooit deel uit van een rijk middeleeuws landschap, waarvan vandaag de dag nog steeds veel sporen te zien zijn. In het veld ten westen liggen de ruïnes van de Hore Abbey, die in de 13e eeuw werd gesticht en halverwege de 16e eeuw werd opgeheven. Deze abdij was het laatste cisterciënzerklooster dat in Ierland werd gesticht. In het zuiden liggen de overblijfselen van het dominicanenklooster, dat tegelijkertijd met de St. Patrick's Cathedral op de Rock van Cashel werd gesticht. Verderop in de stad zijn Kearney's Castle te zien, een torenhuis uit het einde van de 15e eeuw dat later als hotel werd gebruikt, en het Cashel Palace, een 18e-eeuws huis in Palladianse stijl dat tegenwoordig als hotel fungeert.

